

"Haram sevmekte, bir kıskançlık elemi ve firak elemi ve mukabele görmemek elemi gibi çok ârizalar..." Bazen helal sevmekte de bu elemeler olabiliyor, cümleyi nasıl anlamalıyız?

Burada "**haram sevmek**" mecazi aşklar için kullanılıyor. Allah insana kalbi kendi Zatını sevmesi için vermiştir. İnsan ise bu kalbi mecazi sevgililere sarf ediyor. Allah da insana ceza olsun diye sevdiği şeyler üzerinde bir takım azaplar yaratmıştır. En belirgin azap ise mecazi sevgililerin fani olmasıdır. Mevcudat üzerindeki fena ve zeval damgası, bunların sevgiye layık olmadıklarının en büyük ispatıdır.

İnsan bütün şiddeti ile mecazi sevgilisini sever, ama sevdiği şey fani olduğu için ölümlle ayrılıp gidiyor; bu da seven kişide çok ciddi bir ayrılık acısına dönüşüyor. O aşktaki cüzi lezzete karşılık ölümlle gelen ayrılıkta bin katı acı ve azap çekiyor. Üstad Hazretlerinin firak eleminden kast ettiği mana budur.

Kıskançlık elemi ise, insanın sevdiği şeylerin üzerinde başka nazarların olmasıdır. İnsan bir şeyi sever ve elde etmek ister, ama onu başkaları da sevip talep ettiği için insan da ciddi bir kıskanma hastalığı başlar. Halbuki sevdiği şey onun mülkünde ve tasarrufunda değil ki başkalarının müdahale etmesine meşru kıskançlık duysun. İnsan kalbini sadece Allah'a tevcih etse başkalarının mevcudat üzerindeki talebi insanı pek etkilemez. Ama bizde başkaları gibi mevcudata kalbimizi yöneltsek o zaman niza ve kıskançlık ateşi başlar. O da seveni yakar.

Bir de insan sever, ama karşılık görmez. Bu da insan için esaslı bir azaptır. Kara sevda deyip türküler yazılması bu azabın bir terennümüdür. Sevgisine karşılık göremediği için intihar eden çok insanlar vardır, ama Allah sevgisinden intihar eden yoktur. İşte karşılık görmeme de insanın kalbini gayri meşru şeylere sarf etmesinin bir neticesi bir cezasıdır.

Helal sevmekte bu azapların hiçbirisi yoktur. Zira helal sevmek kalp ile Allah'ın buluşması demektir. Yani kalbinde Allah sevgisi yerleşmiş birisi hiçbir zaman mahlukatı ve mevcudatı bizatihi sevmez, ancak vesile ve vasita olarak sever. Mesela, baba evladını Allah'ın bir hediye ve ikramı olarak sever ve şefkat eder, aslında evladını değil evlat aynasında Allah'ı sever. Hanımını Allah'ın bir emaneti ve cennette ebedi bir arkadaş olarak sever, bu sevmekte Allah'ın sevgisine su taşır. Malını Allah yolunda cihat etmek için sever, bu sevmek dte Allah sevgisi hesabınadır...

Helal sevmekte firak elemi olmaz, zira arkası kesilmiyor daimi bir memlekete daimi bir hayat için gidiyor. Mesela, gençliğimiz elimizden gitse de cennette ebedisi verileceği için firaklı azap vermez. Ama mecazi sevenlerde bu mana olmadığı için,

firakı tam hisseder.